

ВИХОВНА РОЛЬ НАЦІОНАЛЬНОГО ПІСЕННОГО ФОЛЬКЛОРУ

Консультація для батьків

Народ великий художник і педагог, надавав вихованню підростаючого покоління першорядної ваги. Його поетична творчість була неписаним підручником з педагогіки

Подібно до того, як має свою специфіку дитяча література, має її й фольклор для дітей. Його своєрідність проявляється у яскравому вираженому виховному спрямуванні, відповідності тем, образів, ідей віковим особливостям дітей, поєднанні словесного матеріалу з елементами гри, використанні звуконаслідування.

Складовими частинами народної творчості для дітей:

- твори, які перейшли з загального фольклорного доробку (деякі обрядові пісні, казки, загадки, прислів'я);
- поезія створена дорослими спеціально для дитячого вжитку (колискові пісні, пестушки, утішки, прислів'я приказки, легенди, казки, скоромовки, небилиці);

- численні фольклорні зразки, складені самими дітьми (ігрові пісні, лічилки, дражнили, скоромовки).

Пісні – це один з найбільш поширених жанрів дитячого фольклору. Дитина зустрічається з піснею вже в перші дні свого життя, набагато раніше, ніж сама навчиться говорити і співати. Як доказано наукою, це має позитивний вплив на розвиток мови, музичних і поетичних здібностей дітей.

Під звуки колискової складаються перші уявлення дитини про світ, перші відчуття радості і задоволення життя. Основна мета колискових, або, як їх ще називають, материнських пісень, - заспокоїти дитину, зробити її сон міцним і здоровим. У деяких місцях на Україні, існував звичай спочатку класти в колиску kota, а потім на його місце дитину. Ласкавий кіт, щоб своїм муркотінням навівав на дитину сон, зустрічається в багатьох піснях: “А-а, котино!”, “ой кіт-воркіт”, “Пішов коток на торжок”, “Ходить кіт”, “Коте сірий” та багато інших.

А-а, котино!
Засни мала дитино!
Ой на kota воркота,
На дитину дрімота!
Ой а kota все лихо, -
Ти, дитино спи тихо!
Ой кіт буде воркотати,
Дитиночка буде спати!

У колісанках, що прийшли з давніх часів, бринить материнська зажура, стогін надірваної важкою працею жінки. Повільний ритм пісні, плавна мелодія

заспокоювала дитину. А матері дозволяла виплакати свої жалі та болі. Ніжна колискова. Не втрачаючи рис родинної інтимності, не раз набувала соціального звучання.

У колискових піснях відбиті мрії і сподівання матері на краще життя дитини, побажання їй здоров'я і щастя. Може, тому, що мати так гаряче прагне звершенню своїх надій, у колискових піснях часто звучить віра в магічну силу слова, віра, що піснею можна накликати спокійний сон, відгонити лихо (“Ходить сон по долині”) і що дитина, таким чином, виросте здоровою і щасливою.

Коліскові пісні відзначаються поетичністю, задушевністю і ліризмом. У них майстерно поєднано образи природи, навколишнього світ з мріями і почуттями людей. Метафоричні образи сну, дрімоти постійні звертання до сил природи, домашніх тварин і птахів, вживання пестливих слів і виразів, повторень і звуконаслідувань надають цим пісням особливої принадності. Коліскові пісні дають широкі можливості для імпровізації.

У дитячому фольклорі поширені ігрові пісні, в основі яких лежать найпростіші рухи дітей, що відповідають не тільки змісту, а й ритму пісеньки. Вони сприяють вихованню сміливості, кмітливості, колективізму, розвивають мову і музичний слух дітей. Досі поширені серед дітей такі ігрові пісні, як “Караван”. “А ми просо сіяли”, “Мак”, “Подольночка”. У хороводних піснях, як про це свідчить найдавніша з них “ой ми просо сіяли”, збереглися залишки різних трудових процесів. Подібними творами в глибокій давнині супроводжувалась трудова діяльність людини. Поділ учасників цієї пісні-гри на табори також пояснюється історично: колись у танках-хороводах виступали члени різних родів.

Своєрідним вступом до колективних дитячих ігор є лічилки – мініатюрні вірші з чітким ритмом і повною римою; вони допомагають визначити роль учасників гри чи розміщення їх за групами. Виконуються лічилки, як правило, речитативом. Авторами і виконавцями цього фольклорного жанру є самі діти. Зразком лічилки є загальновідома “Котилася торба”.

Здебільшого в лічилках використовуються числівники, що вказують на певний порядок у грі:

Раз, два, три, чотири, п’ять
Вийшов зайчик погулять.
Як нам бути, що зробити?
Триба зайчика зловити.
Будем знову рахувать:
Раз, два, три, чотири, п’ять.

У ході гри народжувались і виконувались дражнили – невеличкі пісеньки, складені самими малятами з метою викликати відповідну реакцію у свого противника. У бражниках часто немає логічної послідовності думки, порушений розмір вірша, спостерігається притимітивність побудови, згрубіла лексика. Все це свідчить, що творцями дражnilo є самі діти, що іноді нагромаджують і вигадують слова, не замислюючись над їх значенням, над вірогідністю вчинків і фактів, про які йдеться в дражнилках.

Ванька-встанька требуха

З'їв корову і бика.

Сім сот поросят,

Самі ніжки висять.

Широко побутує серед дітей дошкільного і молодшого шкільного віку й такий жанр дитячого фольклору, як мирилки – невеличкі пісеньки розраховані на те, щоб забути недавню сварку, відновити товариські стосунки:

Мир – миром,

Пироги з сиром,

Вареники в маслі –

Будем жить прекрасно.

Хоча мирилки простенькі за змістом і формою твори, коефіцієнт її корисної дії значний. Вони вносять в бурхливе дитяче життя мирне начало, знижують напруження, викликане конфліктними ситуаціями, що спалахують, як правило, без поважних причин.

Фантастичні пісні-небилиці – гумористичні твори, в яких нагромаджено різні предмети, зміщені з звичайного місця, всіляко переплутані, поставлені в невластивий їм порядок. Пісні-небилиці швидко запам'ятовуються, виховують у дітей смак до влучного слова, розвивають творчу фантазію, привчають самостійно мислити, зіставляти факти, критично підходити до прочитаного або почутого. В творах цього жанру спостерігається динамічність і розвиток сюжету, швидка зміна подій.

Народні пісні – неоціненний виховний скарб, який залишили нам наші прадіди. Вони є чудовим засобом усебічного виховання дошкільнят: сприяють розширенню уявлень дітей про навколишній світ, розвитку кмітливості, логічного мислення, психічних процесів, загартуванню волі, витримки і, зрештою, залученню дітлахів до вивчення історії свого народу. Співаючи народні пісні діти знайомляться з традиціями свого народу, звичаями та обрядами, віруваннями, культурою, що є запорукою виховання національної самосвідомості.